

Aluminij se lahko na razne načine obdeluje. Da se topiti, vlivati, vleči, graverati, stružiti, lotati, kovati, valjati, robljati, piliti in politirati.

Posebno njegova lahkota, trdost, gibčnost in pa lep žvenk zagotavljajo aluminiju veliko bodočnost. Posebno aluminijeve zmesi z bakrom in drugimi kovinami so za vse porabne. Zaradi tega nikakor ni preveč rečeno, če trdimo, da bode aluminij sčasoma spodrinil v mnogih obrtih železo, baker, kositer, cink, da celo srebro. Skoro misliti si ne moremo, kako bodočnost še ima ta kovina, zlasti ker je pričakovati, da se zboljšajo še načini pridobivanja in torej še pade v ceni.

Obrtnijske raznoterosti.

Da se da polituri večji blesk, pripravi raztopino jednega dela goluna v jednom delu vode in primešaj nekaj plovčevega prahu, da se naredi redko testo, s katerim se zdrgnejo polirani predmeti.

Ognjegasne granate. V $2\frac{1}{2}$ vedrih vode raztopi 24 funtov kuhinjske soli in 12 funtov salmijaka (soli). Tekočina se dene v steklenice in skrbno zapre. O požaru se vrže nekaj takih steklenic v ogenj s tako silo, da se razbijejo. Plini, ki se naredijo iz tekočine, pogase požar.

Cena barva za vrte. Klejne barve so jako netrajne in se hitro izpero, torej niso za vrtno klopi in druge predmete, ki so na dežji. Olnate barve so pa predrage. Sledeča barva pa more zameniti olnato. Vzemi nekaj neugašenega apna, zmešaj malo vode, katero potem odlij. Sedaj pridene precej sesirjenega mleka in mešaj in pa malo prilivaj vodo, ki je ostala pri gašenju apna, dokler ne dobiš smetani podobne zmesi. Barva, ki se tako dobi, se hitro suši in jej vlaga ne škoduje, torej je pripravna za razne vrtno predmete. Če pa hočeš namesto bele barve, imeti temno, pridene nekoliko holandskih saj. Da barva dobi večji blesk, pridene še nekaj gumija.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

I.

Kdor se poprime kakšnega podjetja, mora se poprej povprašati, če je kraj za dotično podjetje ugoden ali ne. Kdor se peča s čebelarstvom, mora tudi premisliti, če je kraj za čebelarstvo ugoden in na kakšen način bi se dalo ugodno čebelariti v dotičnem kraju. Sicer lahko rečemo, da na Slovenskem so vsi kraji kolikor toliko ugodni za čebelarstvo, ali vendar vsi kraji niso jednaki. Po gorah in dolinah je različno podnebje, rastejo različne rastline in torej imajo čebele tudi različno pašo, kar se tiče kakovosti in količnosti.

Kraji blizu velikih tovarn, kjer premogov dim onesčijuje zrak, niso za čebelarstvo. Čebele zahtevajo čist zrak, kakor je na kmetih in v gozdih. Ker je čebela občutna za vremenske premembe, se mora v raznih krajih na različne načine gojiti. Čebelar mora najpoprej dobro se seznaniti s podnebjem svojega kraja in potem uravnati čebelorejo. Mogoče pa ni točno popisati podnebja kake dežele, ker je povsod toliko razlik.

Čebele letajo in nabirajo od srede aprila do konca septembra. V gorkejših krajih tudi na Slovenskem čebele že spuščajo v marci, v gorah, pa tudi semtertja še le začetkom maja. Čebele pa tudi v tem času ne morejo letati dan za dnevom. Semtertja pridejo hladni dnevi in deževje, ter morajo ostati doma. Za vspeh čebelarstva je torej velike važnosti, vedeti, koliko v kakem kraju dežuje. Med po gorjanskih rastlinah je boljši, nego po dolinskih, zato je tudi gorjanski kraj ugodni za čebelarstvo. Čebele tudi po gozdih veliko nabere, posebno pa na borovji. Najboljša paša za čebele pa seveda daje ajda.

Dreves, po katerih čebele nabirajo med, skoro nikjer ne manjka. Posebno po Slovenskem je malo vasi brez lip in javorjev. Posebno mesta nehoté zadnji čas jako skrbje za čebelarja. Povsod nasajajo drevorede, posebno lipove, na katerih drevesih pridno čebele nabirajo med. Pa tudi razširjanje sadjarstva je v veliko korist za čebelarja in v tem oziru jako veliko stori kmetijska družba naša.

Semtertja se res slišijo pritožbe, da kmetovalci premalo pospešujejo čebelarstvo. Seveda kmet ne more gledati v prvi vrsti na čebele, temveč prideluje rastline, ki ugajajo njegovemu gospodarstvu. Nekaterniki celo trdijo, da umno kmetijstvo škoduje čebelarstvu. Temu pa ni tako, na dobro pognojenih njivah in travnikih tudi čebele več nabere. Plevela pa seveda na njivah ne bode nikdo puščal samo zaradi tega, da bi se po njem čebele pasle. Če se pa po travnikih naseje bele detelje, je pa kmetovalcu in čebelarju ustrezno.

Čebelarstvo je kmetski posel. Ž njim se pečajo le po vaseh, manjših mestih, vrtih in gozdih. S čebelarstvom se more pečati pred vsem manjši kmetovalec, vrtnar, rokodelc na kmetih, župnik, učitelj in gozdar.

Čebelarstvo bi se dalo povzdigniti s čebelarskimi društvi, katere bi tudi pri nas imele dovolj posla. Taka društva bi po svojih udih poizvedovala, koliko paše imajo čebele v kakem kraju in o kakem času. Paše za čebele navadno ne manjka, ali povsod se kaže, da ob kakem času v letu nimajo čebele paše. Temu bi se dalo od pomoči, če bi se zasajale primerne gozdne rastline in vrtno cvetlice, ki ob tistem času cvetó, ko sicer ni paše. Poleg tega bi čebelarska društva (zadruga) lahko posredovala kupčijo s čebelami in čebelnimi izdelki. Pred vsem bi morale gledati, da bi se dobival pošten med. Če čebelar v slabih letinah, ko je prisiljen kupovati med, dobi slabega medú, se pokaže v panjih rada gnjiloba. Čebelarska društva bi poizvedela, kje se dobi dober med, in bi v tem oziru čebelarjem dajala svete. Na ta način se bode čebelarstvo povzdignilo in Slovencem dajalo lepe dohodke.

Kmetijske raznoterosti.

Pošiljanje jabelk v svežem stanju. Pošiljanje jabelk je jako težavna stvar. Pri prevažanju se radi spridijo, ali pa zgube svoj prijeten duh. Posebno finejše vrste je kaj težko

prevažati. V Ameriki že dolgo prevažajo jabelka zavite v papir, katerega so poprej namočili v spiritni raztopljini salicilove kisline. Govore, da se jabelka v takem papirji ne spridijo.

Da se steklenice hermetično zapro, raztopi na slabem ognju štiri dele smole, 3 dele kolofonije in del rume-nega voska. Ko se zmes popolnoma raztopi, se vanjo vtaknejo vratovi steklenic in počaka, da se zmes ohladi. Steklenice so potem hermetično zamašene.

Kitajski način ohranjenja rib. Kitajci na jako origi-nalen način ohranjajo ribe. Živo prevlečejo z debelo plastjo gline, potem pa denejo v ledenico, kjer lahko leži več mesecev, ne da bi se spridila. Ko jo vzamejo iz ledenice in osvobode gline, se riba polagoma zopet oživi.

Kako se ohranijo jajca? Znano je, da jajca rada gnjijo in so potem zdravju škodljiva. Da se dalje ohranijo sveža, priporoča se naslednji način. V čisti vodi raztopi 6 % navadne kuhinjske soli in pridene nekaj živega apna. V to tekočino denejo se jajca in posoda dobro zakrije. Govori se, da se taka jajca pol leta ohranijo, ne da bi zgubila dober okus.

Nova kmetijska rastlina. Na Francoskem začeli so gojiti japonsko rastlino *Pueraria Thunbergiana*. Navadno jo imenujejo „Tudzu“. V koreninah te rastline je mnogo skroba, steblo pa ima vlakna, ki se dajo spresti. Pričakovati je, da se ta rastlina udomači in razširi po Evropi.

Če je zajec še dovolj svež, pozna se na očeh. Če so oči dobro ohranjene, ni dolgo, ko je ustreljen: če so pa upale, je pa že od njegove smrti minolo nekaj dni. Če ima zajec špičaste kremplje, še ni jedno leto star, starši imajo že obhojene kremplje.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Tudi za ceste, zlasti za manjše, se je v pred 1848. letno dobo prav malo izdalo; za to je bil pa tem večji revež oni, ki je po njih potoval, osobito peš. O lepem vremenu je gazil čez gležnja prah, za čas deževja pa blato. — Kako je bilo o onem času z ljudskim šol-stvom, ne vem veliko povedati; toliko pa mi je znano, da je bilo po vojaški granici več šol, kot po civilnih oddelkih Hrvatske in Slavonije, in da je v njih vladala poleg vojaške strogosti na moč tudi nemščina. Spominjam se, da so prišli včasih v Karlovec na sejme prav pri-prosto opravljeni graničarji, o katerih bi bil človek na videz mislil, da še ne znajo „pet šteti“; kar pa je bilo osobito „žaržev“ (frajtarji, kaproli ali stražmojstri), go-vorili so tako čisto in pravilno nemški, kakor jo govori le malokateri rojeni Nemec. Tudi pisati so znali nekateri nemški prav kaligrafično. Nasprotno pa se je v srednjih šolah gojila nenavadno veliko latinščina, ker je bil po Ogerskem, Hrvatskem in Slavoniji takrat uradni jezik latinski. Dijaki višjih latinskih razredov so prav radi med saboj občevali latinski, kar se je dalo na moč prijetno slišati. Pri vsem tem je bila pa vendar narodna zavest

na Hrvatskem mnogo pred in tudi v višji stopinji razvita, kakor pri nas po Slovenskem.

Take in enake razmere trajale so po Hrvatskem noter do l. 1848. Starim ljudem se je po prevratu ime-novanega leta še dolgo zdehalo po srečnih nekdanjih časih; želeli so si jih nazaj, pa — ne bo jih menda nikdar več. Novi časi prinesli so s saboj tudi mnogo novih, vmes zelo dragih potrebščin, ki prizadevajo ogromne stroške, na katere se morajo narodi povsod, tu in ono-stran Litave, hočeš ali nočeš, privaditi. Da ima pa po drugi strani vse to tudi svojo dobro in koristno stran, mora spoznati vsak, kdor opazuje sedanji svet, njegove potrebščine in razvitek.

Viharnega l. 1849. t. j. o času vojske Avstrije s puntarsko Ogersko prišel sem bil vdrugič v Zagreb, in takrat imel priliko, nekoliko bolj ogledati si ga. Pred vsem me je mikalo zopet v prvi vrsti videti stolno cerkev sv. Kralja, ker sem kako leto poprej v nekem časniku bral, s koliko vnemo in silnimi stroški deluje tadanji škof, poznejši nadškof in kardinal mlg. Jurij Haulik med mnogo drugim tudi za olepšavo svoje stolnice. Nikdar ne bom pozabil onega jutra, kako me je nekako presunil prvi vstop v neprilčno prekrasno svetišče, ko so se ravno jutranji solnčni žarki vpirali v obširnega prezbiterija petera visoka okna, na katerih je z mnogovrstno, sprelepo barvano steklenino vravnani in naslikani veliki altar, ter so ob enem z enakobarvnimi sencami magično okraševali njim nasprotne stene in tla. Kaj lepšega je bilo takrat komaj kje videti. Ker nisem imel v Zagrebu posebnih znancev, ki mi bili njegove znamenitosti razkazovali, sem na dober namen sam hodil po raznih ulicah, kakor mi je ravno naključje nanese. In tako sem bil prišel tudi v zgornje mesto na sv. Marke trg, kjer se nahaja tudi banova rezidenca. Slučajno je bil ravno takrat prišel za par dni z ogerskega bojišča v Zagreb ljubljene hrvatskega naroda, preslavni in junaški vojskovodja ban grof Josip Jelačić. V neki kavani (mislim da so Hrvatje vsaj takrat rabili ta izraz, ne pa kavarna, kakor pri nas pravimo) me je bil na mizi ležečega nemškega časnika vvodni članek z napisom: „Agram im Jubel“ (Zagreb v radosti) opozoril na ta dogodek. Pač sem srčno želel, da se mi bila posrečila prilika, videti tega slavnega ju-naka po osebi in spoznati ga po lici; a ta čast in sreča mi ni bila dana. Pač pa sem bil naletel na to, da so bili ravno hrabri graničarji prignali precej veliko tolpo madžarskih vjetih vstašev na sv. Marke trg, in jih ondi vstavili v vojaški red, kolikor se sploh taka druhal vre-diti da. Bili so raznih noš, največ njih v jako širokih platnenih hlačah z čikoši na glavah; obrazov pa so bili tako divjih, da se jih bil kar kmalu človek bal, dasiravno so bili s stražo dobro obdani. Ker se mi je mudilo po opravkih naprej, nisem utegnil počakati, da bi bil zvedel, zakaj so imeli na trgu ustavljene, in kam so jih potem odgnali. Kolikor sem si pa v drugem takrat ogledal Zagreb, ni bilo razen cerkva, državnih poslopij, bolniš-nice usmiljenih bratov, škofijske rezidence, duhovšnice,